

สรุปและขอเสนอแนะ

สรุป

กามเทพเดิมมิได้มีตัวตน ถือเป็นนามธรรมอย่างหนึ่งเท่านั้น คัมภีร์
ฤคเวทกล่าวถึงกามแต่เพียงว่าเป็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่มีความเป็นและสิ่งที่ไม่
มีเป็น ซึ่งอาจตีความได้ว่า กามคือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตและสิ่ง
ไม่มีชีวิต หรืออาจจะตีความต่อไปได้ว่า กามนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตนั้นมีอยู่ได้

กามเทพเริ่มมีตัวตนในคัมภีร์อถรรพเวท ทั้งนี้ตามบทสวดสรรเสริญ
ที่มีว่า กามเทพเป็นเทพผู้เกิดก่อน เป็นเทพผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ประทานความสำเร็จ
แก่ผู้บวงสรวง อาวุธของกามเทพคือศร

สมัยกาศยและปุราณะ กล่าวถึงกำเนิดของกามเทพไว้ต่างกันคือ
กามเทพเกิดจากใจของพระพรหม เกิดจากพระยมกับนางศรัทธา เกิดจาก
พระยมกับนางลักษมี (ธิดาของพระทักษะ) เกิดจากน้ำ และเป็นเทพผู้ไม่มีการ
เกิด

ชายาของกามเทพคือนางรติ โอรสคือหรรษะ บางแห่งเพิ่มยศอีก
๑ องค์ มีตรสนิทคือวสันต์ พาหนะคือนกแก้ว

อาวุธของกามเทพคือศร คันศรทำด้วยคนออย สายศรประกอบด้วย
คว้างค่อกันเป็นสาย บางแห่งกล่าวว่าสายศรของกามเทพทำด้วยใยบัว ลูกศร
มี ๕ ดอก กอปรด้วยดอกไม้ ๕ ชนิด ได้แก่ ดอกบัวขาว ดอกอโศก
ดอกมะม่วง ดอกมณี และดอกบัวสีน้ำเงิน อาวุธแห่งลูกศรทั้ง ๕ ชนิด คือ

ก่อให้เกิดความปิติยินดี' ก่อให้เกิดความเบิกบาน ก่อให้เกิดความลุ่มหลง
 ก่อให้เกิดความทุกข์ ก่อให้เกิดความฉิบพาคติทางร่างกายและจิตใจ อาจถึง
 ตายได้

กามเทพรูปร่าง เลี้ยงไฟเราะ สัญลักษณ์ของพระองค์คือธงพื้นแดง
 มีรูปปลาอยู่กลางฉัตร และเทวาทะเป็นใหญ่ในหมู่นางอัปสร เมื่อเสด็จ
 ณ ที่ใดจะมีนางอัปสรถือธงนำหน้าเสมอ

นามต่าง ๆ ของกามเทพมีมาก แต่ที่รู้จักกันก็คือ อนงค์ อุปนิสัย
 ของกามเทพคือ รู้จักหน้าที่ ชอบทดลอง ทะนงตน และรักสนุก

บทบาทของกามเทพ คือใช้ศรัณวลงไปยังชายหญิงให้ทั้งคู่ยังเกิดความรัก
 ซึ่งกันและกัน บทบาทครั้งสำคัญคือ เป็นสื่อรักระหว่างพระศิวะกับพระนางปารวตี
 (อุมา) ผลของการปฏิบัติหน้าที่ในครั้งนี้ ทำให้กามเทพต้องสูญเสียร่างกาย

การเกิดใหม่ของกามเทพ กามเทพได้รับพรจากพระศิวะ เกิดเป็นโอรส
 ของพระกฤษณะกับพระนางรุกมีณี ส่วนนางรติคือนางมายาวตี ภรรยาของอสูรคัมพร
 ผู้ขโมยประทุมณทั้งทะเล และถูกปลากลิ่นลงไปในท้อง ในที่สุดนางมายาวตีก็เป็นผู้
 เลี้ยงดู และสอนวิชาการต่อสู้ให้แก่ประทุมณ

บทบาทของกามเทพในฐานะมนุษย์ คือเป็นนักรบผู้สามารถ ผู้ประหาร
 อสูรคัมพร ประหารอสูรวัชรนาถ และเป็นผู้ช่วยพระกฤษณะในการต่อสู้ครั้งสำคัญ ๆ

กามเทพตามคติพุทธศาสนา เปลี่ยนเป็นเรียกว่า มาร แสดงโดย
 บุคคลลาชित्रฐานคือเทพบุตรมาร ส่วนกามเทพในวรรณคดีไทยนั้น มีหลักฐานปรากฏ
 ในศิลาจารึกสมัยสุโขทัยว่ากล่าวถึงแต่เพียงชื่อกามเทพเท่านั้น สมัยต่อมามีการ
 กล่าวถึงกามเทพในฐานะเทพผู้มีรูปร่าง จนกระทั่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระ
 พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์บทละครจากภารตะ ครั้งนี้กามเทพ

ได้แสดงบทบาทเด่นชัด และเมื่อมีผู้แต่งคำประพันธ์เกี่ยวกับกามเทพ ตอนสูญเสียร่างกาย ทำให้ชื่อของกามเทพเป็นที่รู้จักดี ปัจจุบันนี้ชื่อกามเทพคุ้นหูคนไทยมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

บทวิจัยที่เขียนมาแล้ว คงจะเป็นแนวทางให้ผู้อื่นสนใจในวรรณคดีไทย ใ้ค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบกามเทพในวรรณคดีไทย กับวรรณคดีบาลี - สันสกฤต ในแง่ต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบ เป็นอย่างยิ่ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย